

Przebieczany

- **Przebieczany** – wieś w powiecie Wielickim po północnej stronie drogi z Wieliczki do Gdowa. Graniczy z Tomaszkowicami, Bodzanowem, Sułkowem oraz Biskupicami .
Kiedyś graniczyła na zachód z Lednicą, na południe z Tomaszkowicami, na wschód ze Szczygłowem i Suchorawem, a na północ z Bodzanowem.

- Według dokumentu z 1198 roku istniała tu kopalnia soli nadana klasztorowi miechowskiemu w XII wieku i wspomniana w dokumentach patriarchy Jerozolimskiego.
Sól eksploatowana ze słonego źródła położonego w centrum wsi.
W XIV wieku Kazimierz Wielki przeprowadził przez wieś trakt królewski

- Przebieczany były pierwotnie kryte pod nazwą Przewyeczany, Przewyaczany, Przewierciany i Prześwyeczany.
- Dopiero od 1582r. Nazywają się Przebieczany.

Najstarsze wzmianki historyczne

- Najstarsze wzmianki historyczne o Przebieczanach można znaleźć w „Słowniku geograficznym Królestwa polskiego i innych krajów słowiańskich” wydanego pod redakcją Filipa Sulimierskiego, Bronisława Chlebowskiego, Władysława Walewskiego. (Tom od I-XIV Warszawa 1882r.)

Właściciele:

- Właścicielami wsi Przebieczany byli Adam, Franciszka, Romuald Wiśniewscy.

DOMV

Dom numer 114

- Własność Lidii B. Dom wybudowany z drewna na miejscu poprzedniego przez Jana i Agnieszkę Łanoszka (dziadków Lidii B.). W roku 1939 mieszkało w nim 7 osób: Jan Łanoszka, żona Agnieszka, dzieci Maria, Marzena i jej mąż Pajdak, ich dzieci Stanisław i Lidia. W roku 1950 dobudowano do budynku stajnię. Od roku 1985 część ta służy jako pomieszczenie gospodarcze

- Piec numer 1 do roku 1960 był wybudowany z cegły i przechodził przez ścianę do pokoju jako piec chlebowy.
W roku 1960 zlikwidowano piec chlebowy.
Piec kuchenny przestawiono, obłożono kafelkami.
Piec numer 2 był tylko piecem kuchennym. Fragmenty ścian przy piecach i kominach były budowane z cegły ze względu bezpieczeństwa przeciw pożarowego. Piec nie istnieje od roku 2002.

Domy Szwedów

- Domy znajdują się nad obydwoma brzegami strumyka po jednej stronie gościńca, który wiedzie z Wieliczki do Gdowa. Wieśniacy, mieszkający przy gościńcu do swych imion dodają nazwę „od gościńca”. Przez wieś przechodzi drugi strumyk położony znacznie niżej od pierwszego, nad którym jest także kilka chat.

- Inne domy budowane są na pagórkach lecz nie przytykają do siebie; każde ogrodzenie stanowi całość odrębną. Wyjątek stanowią trzy domy w równinie postawionej poza dworem. Na Szwedów gdy się sąsiedzi pogniewali, wołali „Wy Szwedy, wy tatarzy coście zamki rozwalali!” cd. >

Stroną dłuższą domy zawsze są zwrócone ku południowi. Rozkład w ich domach jest najrozmaitszy: w jedych sień przechodzi przez srodek domu na przeschczą, drugich kończy się stajnią. Stajnie prawie zawsze znajdują się obok izby, stodoły osobno. Podajemy tutaj kilka chat z rozmaitym urządzeniem

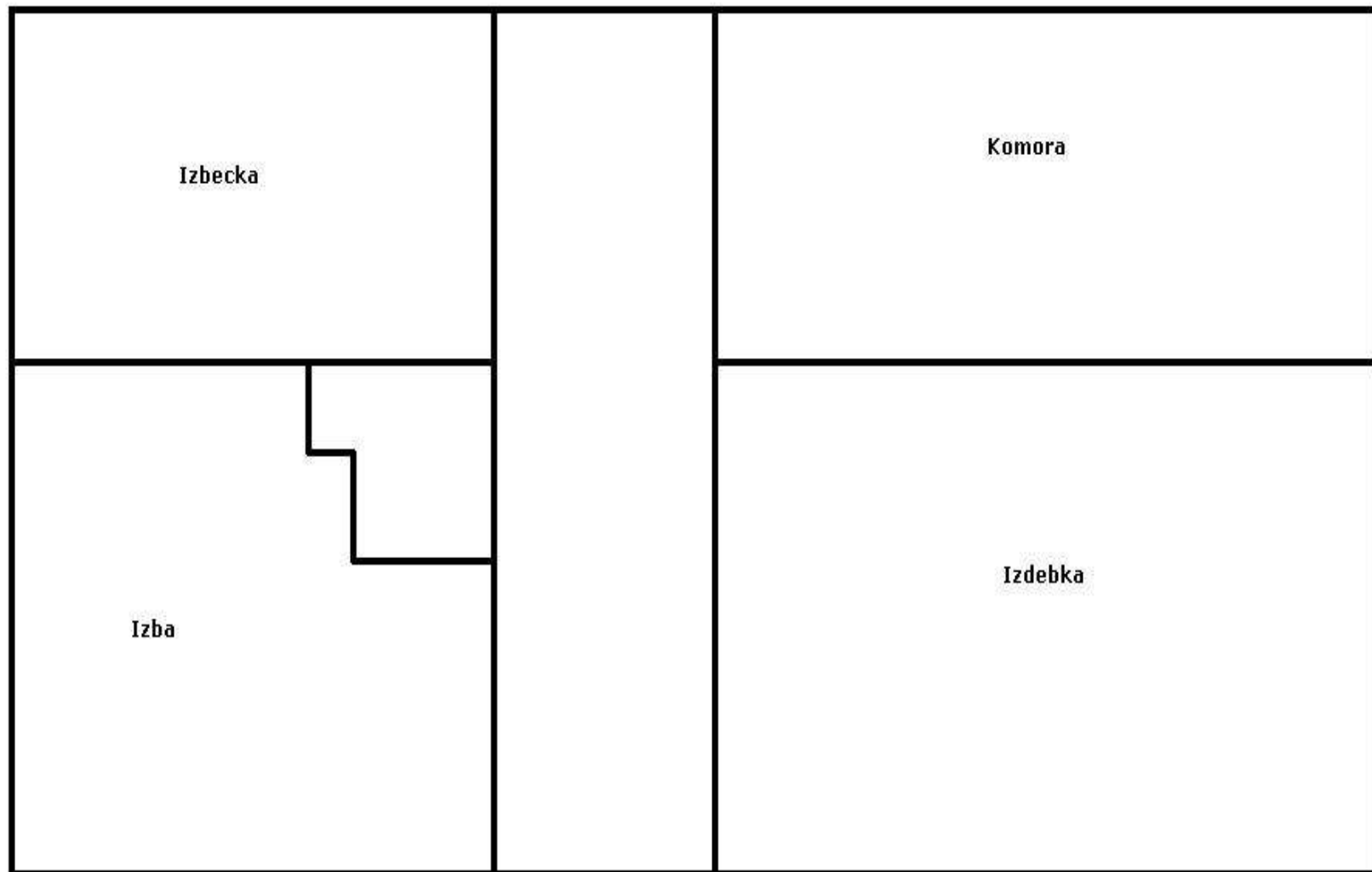
Pierwszy dom ma sień w mniejszej połowie umieszczoną, ze stajnią od tyłu.

Z sieni wchodzi się do izby, a z tej do komory.

Boisko i przyczółek na zbożę i siano na drugim końcu domu ma osobne wejście; chlew dla świń jest przybudowany w środku budynku.

Jest to widok chaty od tyłu gdzie wyrzucają nawóz;

od strony południowej są dwa okna do izby i okienko do komory.

Izbecka

Komora

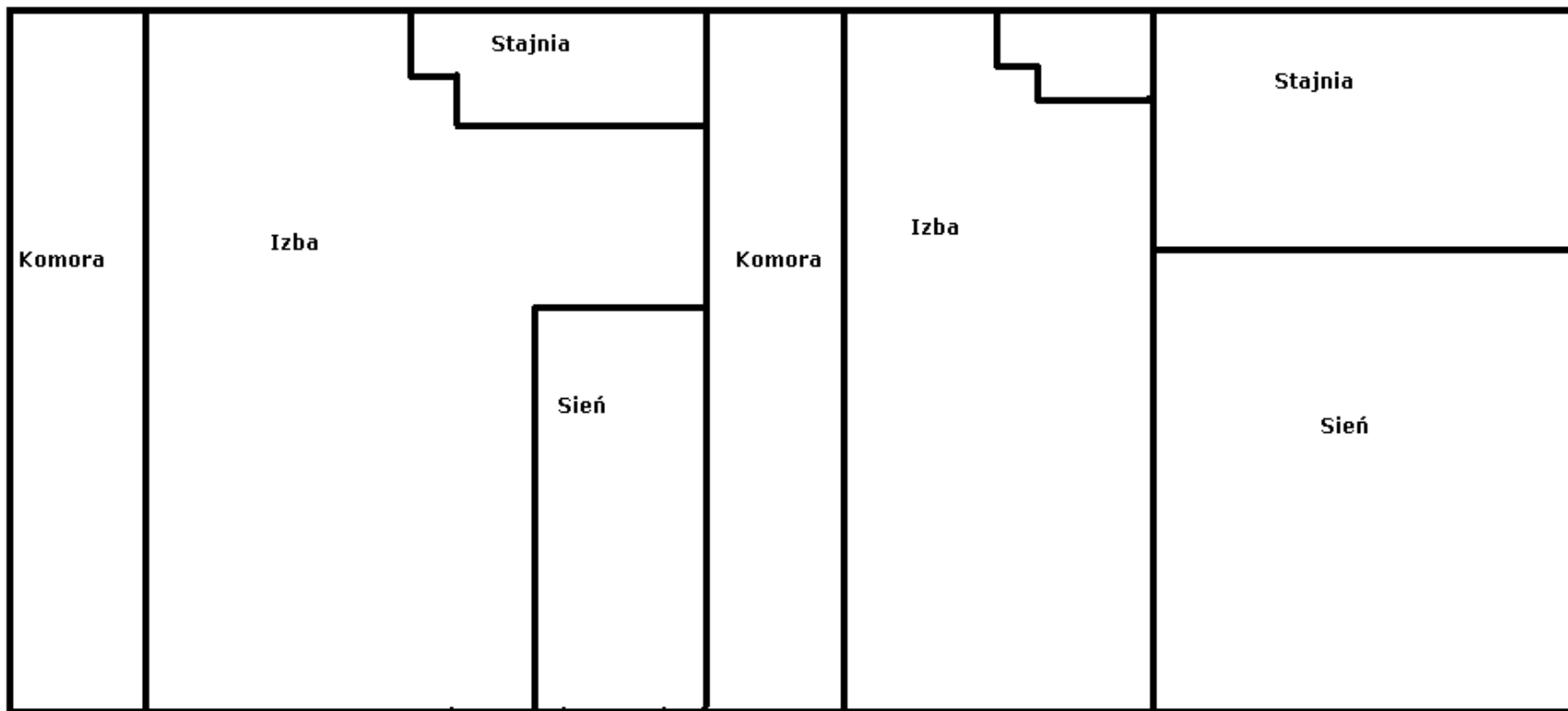
Izba

Izdebka

Fig 2 wyobraża plan podwójnego domu z dwiema sieniami; jest on wzięty od strony południowej. Chata podzielona jest tutaj na dwie części, z których prawa jest większa.

Po prawej stronie widzimy wejście boczne do sieni, środkowe do komory. Z sieni zamkniętej stajnią wchodzi się na lewo do izby, opatrzonej dwoma oknami; z tej prowadzą drzwi do komory.

Część domu od strony lewej rozpoczyna się sienią, zamkniętą również stajnią, na lewo prowadzą drzwi do izby o dwóch oknach, z których wchodzi się do komory.

Kapliczki

Figurka przydrożna z rzeźbą Matki Boskiej

Kapliczka pochodzi z 1898r. Zlokalizowana jest w odległości około 100m na zachód od skrzyżowania drogi Wieliczka-Gdów z drogą do Biskupic.

Zbudowano ją w stylu elektrycznym z elementów z kamienia, cegły, blachy i ceramiki (wymiary: 370x64x64).

Stanowi ją jednokondygnacyjny filar o poszerzonej podstawie, ściętej na narożnikach. Powyżej jest węższy, zakończony gzymsem stoi na podstawie z wykruszającymi się stopniami.

Nad gzymsem postać Matki Boskiej z rozłożonymi rękoma. Postać przykryto metalowym daszkiem o pełnym łuku z wywiniętymi ozdobnymi nacięciami.

Kapliczkę ustawiono frontem na północ. Na filarze widnieją napisy: od północy "Maryjo Wspomożenie Wiernych Módl się za Nimi" (poniżej nieczytelnie); od zachodu

"Odnów przez Kruszynów i Dubielów. JP. ING"; od południa krzyżyk, a pod nim: "Pamięci ukochanej córki Maryi Kochanowskiej zmarłej w 17 tej wiosnie życia ofiarują rodzice w 1898 odnow. WR 1979 DJ".

Kapliczka jest odchylona od pionu w kierunku północnym. U podstawy widoczne rozsuwające się płyty, wyblakłe i odpadające farby, wymaga opieki konserwatorskiej.

Krzyż

Znajdujący się przy drodze Wieliczka-Gdów, w ogrodzie domu nr 155 krzyż, postanowiono w 1920r.

Dla upamiętnienia faktu odprawienia w tym miejscu wówczas tutaj przejściowo wojsk polskich. W roku 1978 wykonano nowy krzyż w stylu ludowym z rury stalowej (wymiary: 270x120,?6).

Postawiony w 1820r. Krzyż drewniany uległ zniszczeniu. W 1978r. Właściciel Leon Kostecki w miejscu zniszczonego przez czas drewnianego krzyża, postawił własnoręcznie wykonany krzyż z rurek stalowych. Zamocował go w tym samym miejscu. Ocalałą figurę Chrystusa Ukrzyżowanego i tabliczkę z napisem INRI, wykonane z żeliwa zamocował do nowo powstałego krzyża. Obecny stan techniczny kapliczki jest zadowalający.

KAPLICZKA P.W. MATKI BOSKIEJ

W materiałach archiwalnych występuje p.w. Bożego Miłosierdzia (wyk. XIX/XX w.). Kapliczka została ufundowana przez Macieja i Franciszka Nogów w 1870r. Kapliczkę w stylu ludowym z kamienia, cegły, drewna i blachy (wymiary: 560x320x400) wybudowano w centrum wsi na działce fundatorów. Remontowano ją już dwukrotnie, w latach 1982 i 1995.

Budynek posiada w środku, od strony południowej, mały ołtarz z zagłębieniem, w którym spoczywa płytka (kamień) ołtarzowa. Na płycie od spodu znajduje się napis, wykonany czerwonym tuszem w języku łacińskim: „Anno Domini MDCCCLXXXVII die vero XXV mensie Juni Excellentissimus Episcopus Cracoviensis hunc portatilem Consecravit Reliquiasque SSMM + Felicis, Clementis imposuit naoramente. Ignacia Polkowski Vicekustade ECC.” Tłumaczenie wykonał Leon Głowacki, tłumacz sądowy: „Roku Pańskiego 1887 dnia 25 czerwca Eksceleńcja Biskup Krakowski kamień ołtarzowy poświęcił i relikwie świętych męczenników Feliksa, Klemensa złożył w mojej obecności. Ignacy Polkowski Vicekustosz.”

Na środku ołtarza znajduje się figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Po obu stronach umieszczono okna, każde o wysokości 150cm. Po prawej stronie za drzwiami u góry wmurowano tablicę pamiątkową fundatorów o wymiarach 68x52 cm z napisem: „Ten pomnik położony ku czci fundatorki tej kaplicy Śp. Franciszki Nogowy + Da prosi dzieci i przyjaciół nie zapominać o jej duszy oraz jej męża Śp. Macieja Nogi + Da który miał gorliwą opiekę o tej kaplicy”. Dach kapliczki, dwuspadowy z wieżą po środku, w niej mały dzwon. W szczycie nad wejściem podstawa, a na niej figura św. Floriana. W ramach remontu wykonanego w 1982r. poprawiono więźbę dachową oraz pokryto nową blachą, wymieniono drzwi na nowe, kratę zabezpieczającą przeniesiono na zewnątrz. Dobudowano stopnie oraz daszek ochronny nad wejściem. W roku 1995 usunięto zniszczone tynki zewnętrzne, położono nową elewację z dodatkiem białego cementu. Od strony południowej zamurowano w fajermurze okienko o wymiarach 40x40cm.

W latach przed wybuchem wojny w 1939r. i po 1945r. do 1968r. msze w kapliczce były odprawiane kilka razy w roku. Od 1968r. odprawiono je w co drugą niedzielę, potem w każdą, aż do grudnia 1986r. Od czwartej niedzieli adwentu 1985r. Msze św. odprawiane są w nowo wybudowanym kościele p.w. Miłosierdzia Bożego. Na ścianach zewnętrznych znajduje się czysta elewacja, nie widać żadnych pęknięć, dach jest pomalowany. Ściany wewnętrzne i sufit pokryte są znacznymi plamami i kruszącym się tynkiem. Wymagają konserwacji

Krzyż

Krzyż w stylu ludowym, wykonany ze stali (wymiary: 280x100) znajduje się na zapleczu baru „Kometą”, mieszczącego się przy krajowej "czwórce". Datowany jest on na 1920r. Postawiono go dla upamiętnienia faktu odprawienia w tym miejscu mszy dla stacjonujących tutaj przejściowo wojsk polskich. W 1990r. na miejscu zniszczonego przez czas krzyża, właściciel działki Dariusz Szwed wykonał nowy i postawił w tym samym miejscu. Figura Chrystusa

Ukrzyżowanego, pozostałość po zniszczonym starym krzyżu, znajduje się w

posiadaniu właściciela. Postawiony 15 lat temu, nowy krzyż posiada obecnie

nieznaczne odchylenie od pionu, wymaga też pomalowania.

Kapliczka z Krzyżem

Wykonana w stylu ludowym kamienna kapliczka (wymiary:320x62x55), zlokalizowana jest w północno-wschodniej części Przebieczan, na terenie przysiółka Gory. Jak poinformował Albin Noga, wnuk fundatorów Macieja i Franciszki Nogów, kapliczka upamiętnia pochowanych tutaj w 1863r.czterdziestu mieszkańców Przebieczan, zmarłych na cholereę.

Kapliczka składa się z dwuczęściowego filaru zakończonego krzyżem żeliwnym, ze skierowaną ku północy figurą Chrystusa Ukrzyżowanego .

Na części dolnej, od północnej strony znajduje się płytką wnętrza, a w niej wryty napis: „Fundatorowie Maciej i Franciszka Noga za dusze na cholere zmarłych prosi o westchnienie R.P.1856?.

Stan techniczny kapliczki nie jest najlepszy. Kamienne elementy są zmurszałe, pokryte ciemnym nalotem, napisy są niemal nieczytelne.

Budowla posiada znaczne odchylenie od pionu w kierunku północno-zachodnim. Wymaga szybkiej opieki konserwatorskiej.

Kapliczka z figurą Serca Jezusa

Kapliczkę zlokalizowaną w centrum wsi datuję się na koniec XIX wieku.

Na początku figura Św. Jana stała na kamieniu (podeście) na środku stawu.

Powódź uszkodziła podest. Wybudowano kapliczkę w ludowym stylu z kamienia ,cegły, drewna i blachy (wymiary 400x200x200) poza stawem i przeniesiono do niej figurę św. Jana.

W 1952r. wykonano remont kapliczki. Pośw. Kaplicy odbyło się 12 lipca roku pańskiego 1952. Kapliczka wymaga niezwłocznej konserwacji. Widoczne jest odchylenie w kierunku północno -wschodnim, odpadające tynki i ściany.

Budynek z cegły postawiony jest frontem na zachód, zamiast drzwi posiada kratę.

Od strony wschodniej , w środku ,znajduję się podwyższenie, a na nim figura Serca Jezusa (wysokości ok. 150cm) ,obok dwie figurki o mniejszych wymiarach, przedstawiające matkę Bożą.

Od stron: północnej i południowej usytuowano po jednym oknie. Budynek pokryty jest dachem czterospadowym, zwieńczonym kulistą kopułą i krzyżem. Według miejscowego przekazu, obok miejscowej kapliczki był staw dworski. Figura św. Jana stała na środku stawu, na kamieniu lub podeście pali. Figura miała wysokość około 1,5m. Po jednym z wylewów rzeki budowla została uszkodzona. Wybudowano istniejącą obecnie kapliczkę (dokładna data nieznana) i postawiono w niej figurę św. Jana. Taki stan trwał do 1950, kiedy to figurę zabrali przedstawiciele Urzędu Konserwacji lub Muzeum w celu jej odnowienia. Właścicielom przysłano pismo wyjaśniające, że figurę zakonserwowano i zdeponowano. Pismo zaginęło. W 1952r. kapliczkę odremontowali okoliczni mieszkańcy. zakupiono również figurę Serca Jezusa.

W lipcu 2004r. wiatr zrzucił kolistą kopułę, w jej wnętrzu znaleziono zniszczoną kartkę, którą po przeprowadzeniu prac konserwatorskich udało się odczytać. Widnieje na niej napis "Za gor Księdza Proboszcza Józefa Gaździckiego, który pracuje w naszej parafii Biskupieckiej za sołtysa Pajdaka Józefa, który pracuje w gromadzie Przebieczany."

Gromada postanowiła odrestaurować Kaplicę św. Jana pomimo, że jesteśmy zaborem Rosji Komunistycznej w naszej ojczyźnie, która nas prześladowa i chce nam wyrwać naszą prastarą ojcowską Wiarę Chrystusową. Gromada Przebieczany organizuje się pod sztandarem Serca Jezusowego fundując figurę Serca Jezusa, wkładamy na kaplicę nowy dach drewniany, okna, które robi Grabowski Władysław pomaga Pracuch Władysław, nie szczędząc sił i rąk dla Jezusa, z Wieliczki majster Jan Chyży robi piękny blaszany dach z rynnami, w który kulę miedzianą wkłada na niej krzyż, następnie tynkuje kaplicę Jan Terczyński.

Tą całą sek. Kulma Helena, skarbnik Ochońska Stanisława. To wszystko dzieje się za panowania Bolesława Bieruta.

Kapliczka z krzyżem

Kapliczkę z krzyżem ufundował w 1870r.

Wicher (imię nieznane, pradziadek Anny Pietruszka) na pamiątkę wygaśnięcia „cholery”, na którą tylko w roku 1863 zmarło w Przebieczanach 40-stu mieszkańców. Zostali pogrzebani z dala od wsi, na tzw. Gorach. Odnowiono ją w 2001r. Kamienna kapliczka, zlokalizowana przy szosie Wieliczka-Gdów (wymiary: 580x60x50), obok domu nr 87, zbudowana jest w stylu ludowym.

Stanowi ją dwukondygnacyjny filar, otoczony wylewką z betonu. Wokół ogrodzenie ze stalowych prętów . Kondygnacja dolna, gładko tynkowana, posiada od frontu napis „1870”. Powyżej, zwężająca się ku górze kolumna, zakończona prostym gzymsem. Na nim ostrosłup ścięty, stanowiący podstawę żeliwnego krzyża z figurką Chrystusa Ukrzyżowanego (informacje przekazała Anna Pietruszka).

Ogólny stan techniczny obiektu jest dobry, widoczne drobne zanieczyszczenia u podstaw krzyża.

BISKUPICE

Biskupice swój rodowód wywodzą ze starożytności. Jednym z pierwszych dokumentów, w którym mowa o wsi należącej do gminy, jest zapis związany z organizacją parafii wielickiej w 1044r. przez Benedyktynów z Tyńca. Rejon gminy Biskupice zasiedlony był co najmniej 700 lat przed naszą erą głównie przez ludy celtyckie przybyłe tu z południowego zachodu Europy.

Wykopaliska na Bukowej Górze w Biskupicach dowiodły, że już w epoce brązu istniał tu gród obronny. Jeszcze obecnie można dopatrzeć się pozostałości kolistych wałów i innych urządzeń obronnych. Istnienie tego grodu obronnego dowodzi, że już w okresie brązu było tu kogo i czego bronić. Nawet dziś zauważyć można pozostałości prehistorycznego grodziska z okresu kultury łużyckiej (VII w. p.n.e.).

W XII wieku w Przebieczanach istniał szyb solny stanowiący własność zakonu Bożogrobców z Miechowa. W Biskupicach w średniowieczu istniał kamieniołom zwany „księżym”, jednak na zakup kamienia pozwolić sobie mogli tylko zamożniejsi jak np. dzierżawcy kopalni soli w Wieliczce, którzy istniejący do dziś Zamek Żupny w Wieliczce wybudowali wyłącznie z tego kamienia.

Wieliczka

- Wieliczka – miasto powiatowe w województwie małopolskim, w powiecie wielickim, siedziba władz gminy miejsko-wiejskiej Wieliczka oraz władz powiatu. W latach 1975-1998 miasto administracyjnie należało do województwa krakowskiego. Według danych z 30 czerwca 2009 miasto miało 19 753 mieszkańców. Powierzchnia miasta wynosi 13,41 km².

- Miejscowość rozwijała się od XIII wieku jako ważny ośrodek wydobywczy. Obecnie miasto pełni funkcję typowo turystyczną (kopalnia soli) i sypialnianą (aglomeracja krakowska).
- Miasto znane jest z unikatowej w skali świata kopalni soli, którą odwiedza ponad 1 mln turystów rocznie (dane od stycznia do grudnia 2007 r. mówią o liczbie 1,2 mln osób).

Źródła:

- J. Skórski
- „Słownik geograficzny Królestwa polskiego i innych krajów słowiańskich”
- M. Mazurek
- L. Borzęcka
- internet